

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI
3-SONLI ICHKI KASALLIKLAR KAFEDRASI**

«TASDIQLAYMAN»

O'qishlar bo'yicha prorektor,
professor Boymuradov SH.A.

2022 y.

KLINIK KARDIOLOGIYA MODULINING ISHCHI O'QUV DASTURI

1-KURS UCHUN

Ta'lim sohasi: 910000 - Sog'liqni saqlash

Mutaxassislik: 70910105 - Kardiologiya

Toshkent – 2022

Modulning ishchi o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi 2022 yil " " -sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Yurak-qon tomir tizimi funksional anatomiyasi va tashxislash" modul dasturi asosida tayyorlangan.

Tuzuvchilar:

- Raximova M.E. - Toshkent tibbiyot akademiyasi 3-son ichki kasalliklar kafedrasida dotsenti, t.f.n.
- Turaqulov R.I. Toshkent tibbiyot akademiyasi 3-son ichki kasalliklar kafedrasida katta o'qituvchisi, t.f.d.

Taqrizchilar:

- Nurillaeva N.M. - Toshkent tibbiyot akademiyasi 1-son ichki kasalliklar kafedrasida mudiri, dotsent, t.f.d.
- Xamidullaeva G.A. - Respublika kardiologiya markazi katta ilmiy xodimi, t.f.d.

Modulning ishchi o'quv dasturi Toshkent tibbiyot akademiyasi Kengashida muhokama etilgan va tasdiqlangan (2022 yil " " _____dagi " " -sonli bayonnoma).

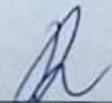
3-son ichki kasalliklar kafedrasida mudiri, t.f.d., professor

Ahmedov X.S.

Magistratura bo'limi boshlig'i

Imamov A.A.

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i

Azizova F.X.

1. O‘quv moduli o‘qitilishi bo‘yicha uslubiy ko‘rsatmalar.

“**Klinik kardiologiya**” moduli magistr talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Modul bo‘yicha talabalarning bilim, ko‘nikma va malakalariga quyidagi talablar qo‘yiladi.

Talaba:

- klinik kardiologiya fanining ilmiy asoslari;
- aterosklerozni o‘rganish bo‘yicha zamonaviy ko‘p markazli tekshirishlar va ularning natijalari;
- arterial gipertenziyani o‘rganish bo‘yicha zamonaviy ko‘p markazli tekshirishlar va ularning natijalari;
- aritmologiya sohasida zamonaviy tekshirishlar natijalari;
- tibbiyot hujjatlarini to‘g‘ri olib borish *haqida tasavvurga ega bo‘lishi*;
- ritm va o‘tkazuvchanlik buzilishini etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, tashxislash, rejali davo va profilaktika standartlarini;
- zamonaviy antiaritmik vositalarni;
- essentsial gipertenziya epidemiologiyasi, etiopatogenezi, zamonaviy tasnifi, klinikasi, davolash va tashxislash standartlarini, asoratlarini hamda profilaktikasini;
- simptomatik arterial gipertenziya rivojlanish mexanizmi, klinikasi, taqqoslama tashxislash va davolash tamoyillarini hamda profilaktikasini;
- lipid almashinuvi buzilishi etiologiyasi, patogenezi, zamonaviy tasnifi, xavf omillari, tashxislash, profilaktika va davolashning zamonaviy standartlarini *bilishi va ulardan foydalana olishi*;
- shifokorlar etikasi va tibbiyot deontologiyasiga amal qilish;
- yangi kelgan bemorni kasallik tarixini to‘ldirish, tekshiruv va davolash rejasini tuzish;
- davolash, tashxislash, tibbiy hujjatlarni olib borish, bemorlarni dinamikada kuzatish, klinik, yakuniy tashxis qo‘yish, kasalxonadan chiqish hujjatlarini to‘ldirish;
- ichki a‘zolar asbobiy tekshirishlar natijalarini tahlil qilish;
- yurak ritmining paroksizmal buzilishlarini davolash;
- gipertonik krizlarini davolash *ko‘nikmalariga ega bo‘lishi* zarur.

Magistratura ixtisosligiga qo‘yiladigan muayyan talablar kadrlar buyurtmachilarining talablari va ushbu mutaxassislik bo‘yicha fan, texnika va texnologiyalarning zamonaviy yutuqlari hisobga olingan holda oliy ta‘lim muassasasi tomonidan belgilanadi.

2. Ma‘ruza mashg‘ulotlari.

Fan bo‘yicha ma‘ruza mashg‘ulotlari namunaviy o‘quv rejada ko‘zda tutilmagan.

3. Seminar mashg‘ulotlari

3.1. KLINIK KARDIOLOGIYA MODULI bo‘yicha 1-KURS uchun seminar mashg‘ulotlari tematikasi

№ pp	Mavzular	Seminar soati	kredit-lar
1.1.	Ritm buzilishlari mexanizmlari. Aritmiyalar etiologiyasi. Ritm buzilishlari tasnifi. Elektrofiziologik aritmiyalarni o'rganish. Sinus tuguni funksiyasining buzilishi. Impuls hosil bo'lishining buzilishi. SA tugunining avtomatizmini buzilishi. Sinus tugunini sustligi sindromi. Ektopik ritmlar (ektopik markazlarning avtomatizmining kuchayishi va qo'zg'alish to'lqinining qaytish mexanizmi tufayli geterotrop ritmlar)	10	1
1.2.	Bo'lmachalar aritmiyasi. Bo'lmacha taxikardiyasi, ES klinik va EKG belgilari. Bo'lmacha intsizion aritmiyasi Bo'lmachalar hilpillashi va titrashi. Bo'lmachalar fibrillyatsiyasini tashxislashda elektrofiziologik usullar. Kardiologiyada yuqori texnologiyali diagnostika.	10	1
1.3.	Bo'lmachalar hilpillashi va titrashi. Kardiologiyada yangi davolash usullari. Bo'lmachalar fibrillyatsiyasini elektrofiziologik korreksiyasi. Kardioversiya Tugunli ritm buzilishlari. Atrioventrikulyar, idioventrikulyar ritm, ritm boshqaruvchisini migratsiyasi. Tezlashgan AV ritm. AV dissotsiatsiyasi.	10	
1.4.	Ritm buzilishlarini davolashning umumiy qoidalari. Antiaritmik dorilarning tasnifi. Ritm buzilishlarini davolashning umumiy qoidalari. Antiaritmik dori vositalariga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalar	10	1
1.5.	Qorinchalar ritm buzilishi. Ekstrasistoliyalar tasnifi. Yurak ritm buzilishlarini tashxislash usullari. Qorinchalar ritm buzilishi. Aritmiyaning qiyosiy tashxislash. Ekstrasistoliyalarni davolash Paroksizmal taxikardiyalar. Bo'lmacha paroksizmal taxikardiyalari. Tashxislash, dori vositalari va jarroxlik usuli bilan davolash.	10	1
1.6.	Paroksizmal taxikardiyalar. qorinchalarning paroksizmal taxikardiyalari. Tashxislash, dori vositalari va jarroxlik usuli bilan davolash. «Piruet» turidagi qorinchalar taxikardiyasini davolash. To'satdan o'lim profilaktikasi. Kardioverter-defibrillyator ICD. O'tkazuvchanlik faoliyatini buzilishi (qorincha usti va qorinchali) va uni davolash. AV blokada va intraventrikulyar blokada.	10	
1.7.	Blokalarni davolash. Elektrokardiostimulyatsiya. Elektrokardioversiya. Zamonaviy kardiologiyada elektrokardiostimulyatorlar, kardioverter-defibrillyatorlari, biventrikulyar EKS. Yuqori texnologik amaliyotlar o'tkazilgan bemorlarni rehabilitatsiyasi.	10	1
1.8.	Elektrik kardioversiya. Yurak ritmini buzilishlarini davolashda	10	1

	radiochastotali ablatsiya usullari. Farmakologik kardioversiya. Aritmiya va blokadalarni nomedikamentoz davolash va profilaktikasi Elektrik kardioversiya. Yurak ritmini buzilishlarini davolashda radiochastotali ablatsiya usullari. Farmakologik kardioversiya. Aritmiya va blokadalarni nomedikamentoz davolash va profilaktikasi		
1.9.	Arterial gipertenziya. Arterial gipertenziya tasnifi. Essentsial gipertenziya. Arterial bosimning boshqarish mexanizmlari. Yurak qon- tomir asoratlari xavfini stratifikatsiyalash Arterial gipertenzialar diagnostikasi. AG da nishon a'zolarining shikastlanishining zamonaviy nazariyasi va a'zolari proteksiya qilish usullari. Arterial gipertenziyani qiyosiy tashxislash.	10	1
1.10	Arterial gipertenzialarni davolash. Gipotenziv vositalar tasnifi. Arterial qon bosimining kunlik profilini hisobga olgan xolda antigipertenziv dorilarni tanlash. Arterial gipertenzialarni davolash. Arterial gipertenziyani profilaktikasi. Poliklinikada AG bilan og'riqan bemorlarni olib borish, AG asoratlarni birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi	10	
1.11	Xavfli arterial gipertenziya (XAG). Rezistent gipertoniya. Tuzga sezgir gipertoniya. Turgun gipertenziyani tashxislash va davolash. Ko'p komponentli antigipertenziv terapiyani qo'llash bo'yicha klinik tajriba Xavfli arterial gipertenziya (XAG). Rezistent gipertoniya. Tuzga sezgir gipertoniya. Turgun gipertenziyani tashxislash va davolash. Ko'p komponentli antigipertenziv terapiyani qo'llash bo'yicha klinik tajriba	10	1
1.12	Gipertonik krizlar klinikasi, tashxislash. Gipertonik krizlarni bartaraf qilish. Gipertonik krizlarda shoshilinch tibbiy yordam asoslari Simptomatik arterial gipertenzialar (buyrak va qon-tomir kasalliklarida) etiopatogenezi, klinikasi, tashxislash va davolash	10	1
1.13	Simptomatik arterial gipertenzialar (endokrin, gemodinamik, markaziy, yatrogen) klinikasi, tashxislash va ularni davolash. Simptomatik arterial gipertenzialar (endokrin, gemodinamik, markaziy, yatrogen) klinikasi, tashxislash va ularni davolash.	10	
1.14	Aterosklerozning etiopatogenezigiga zamonaviy qarashlar. Aterosklerozning patomorfologiyasi. Tasnifi. Lipidlar almashinuvi. Dislipidemiya xaqida tushuncha, dislipidemiya turlari Ateroskleroz klinikasi, laborator va asbobiy tashxislash tamoyilari. Lipidologiya. Lipitenziya diagnostikasi.	10	1
1.15	Aterosklerozni davolashga yangicha yondashuv. Dislipidemiyani	10	

	medikamentoz va nomedikamentoz davolash. Multifokal aterosklerozni davolash. Aterosklerozni davolashga yangicha yondashuv. Aterosklerozni xirurgik va intervension davolash. Buyrak va mezenterial arteriyalar angioplastikasi va stentlash amaliyoti. Aterosklerozni nomedikamentoz davolash va profilaktika		
	Jami:	150	10

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akadem. guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, "Keys-stadi" texnologiyasi ishlatiladi, keyslar mazmuni o'qituvchi tomonidan belgilanadi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Seminar mashg'ulotlari tasdiqlangan reja asosida o'tkaziladi va magistralar bilimni nazorat qilishning reyting tizimi asosida baholanadi.

3.2. SEMINAR MASHG'ULOTLARI REJASI

Seminar №	Seminar mashg'ulotining mavzusi va uning qisqacha mazmuni	soat
2 semestr Seminar 16/1	Ritm buzilishlari mexanizmlari. Aritmiyalar etiologiyasi. Ritm buzilishlari tasnifi. Elektrofiziologik aritmiyalarni o'rganish	6
Seminar 16/2	Sinus tuguni funksiyasining buzilishi. Impuls hosil bo'lishining buzilishi. SA tugunining avtomatizmini buzilishi. Sinus tugunini sustligi sindromi. Ektopik ritmlar (ektopik markazlarning avtomatizmining kuchayishi va ko'zg'alish to'liqining kaytish mexanizmi tufayli geterotrop ritmlar)	4
Seminar 17/1	Bo'lmachalar aritmiyasi. Bo'lmacha taxikardiyasi, ES klinik va EKG belgilari. Bo'lmacha intsizion aritmiyasi	6
Seminar 17/2	Bo'lmachalar xilpillashi va titrashi. Bo'lmachalar fibrillyatsiyasini tashxislashda elektrofiziologik usullar. Kardiologiyada yuqori texnologiyali diagnostika	4
Seminar 18/1	Bo'lmachalar xilpillashi va titrashi. Kardiologiyada yangi davolash usullari. Bo'lmachalar fibrillyatsiyasini elektrofiziologik korreksiyasi. Kardioversiya	6
Seminar 18/2	Tugunli ritm buzilishlari. Atrioventrikulyar, idioventrikulyar ritm, ritm boshqaruvchisining migratsiyasi. Tezlashgan AV ritm. AV dissotsiatsiyasi	4
Seminar 19/1	Ritm buzilishlarini davolashning umumiy koidalari. Antiaritmik dorilarning tasnifi	6
Seminar 19/2	Ritm buzilishlarini davolashning umumiy koidalari. Antiaritmik dori vositalariga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalar	4

Seminar 20/1	Qorinchalar ritm buzilishi. Ekstrasistoliyalar tasnifi. Yurak ritm buzilishlarini tashxislash usullari. Qorinchalar ritm buzilishi. Aritmiyaning qiyosiy tashxislash. Ekstrasistoliyalarni davolash	6
Seminar 20/2	Paroksizmal taxikardiyalar. Bo‘lmacha paroksizmal taxikardiyalari. Tashxislash, dori vositalari va jarroxlik usuli bilan davolash.	4
Seminar 21/1	Paroksizmal taxikardiyalar. qorinchalarning paroksizmal taxikardiyalari. Tashxislash, dori vositalari va jarroxlik usuli bilan davolash. «Piruet» turidagi qorinchalar taxikardiyasini davolash. To‘satdan o‘lim profilaktikasi. Kardioverter-defibrillyator ICD	6
Seminar 21/2	O‘tkazuvchanlik faoliyatini buzilishi (qorincha usti va qorinchali) va uni davolash. AV blokada va intraventrikulyar blokada.	4
Seminar 22/1	Blokadalarni davolash. Elektrokardiostimulyatsiya. Elektrokardioversiya. Zamonaviy kardiologiyada elektrokardiostimulyatorlar, kardioverter– defibrillyatorlari, biventirkulyar EKS	6
Seminar 22/2	Blokadalarni davolash. Elektrokardiostimulyatsiya. Elektrokardioversiya. Zamonaviy kardiologiyada elektrokardiostimulyatorlar, kardioverter– defibrillyatorlari, biventirkulyar EKS	4
Seminar 23/1	Elektrik kardioversiya. Yurak ritmini buzilishlarini davolashda radiochastotali ablatsiya usullari. Farmakologik kardioversiya. Aritmiya va blokadalarni nomedikamentoz davolash va profilaktikasi	6
Seminar 23/2	Elektrik kardioversiya. Yurak ritmini buzilishlarini davolashda radiochastotali ablatsiya usullari. Farmakologik kardioversiya. Aritmiya va blokadalarni nomedikamentoz davolash va profilaktikasi	4
Seminar 24/1	Arterial gipertenziya. Arterial gipertenziya tasnifi. Essensial gipertenziya. Arterial bosimning boshqarish mexanizmlari. Yurak qon-tomir asoratlari xavfini stratifikatsiyalash	6
Seminar 24/2	Arterial gipertenzialar diagnostikasi. AG da nishon a’zolarining shikastlanishining zamonaviy nazariyasi va a’zolari proteksiya qilish usullari. Arterial gipertenziyani qiyosiy tashxislash.	4
Seminar 25/1	Arterial gipertenzialarni davolash. Gipotenziv vositalar tasnifi. Arterial qon bosimining kunlik profilini hisobga olgan holda antigipertenziv dorilarni tanlash.	6
Seminar 25/2	Arterial gipertenzialarni davolash. Arterial gipertenziyani profilaktikasi. Poliklinikada AG bilan og’rigan bemorlarni olib borish, AG asoratlarini birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi	4
Seminar 26/1	Xavfli arterial gipertenziya (XAG). Rezistent gipertoniya. Tuzga sezgir gipertoniya. Turg’un gipertenziyani tashxislash va davolash. Ko‘p komponentli antigipertenziv terapiyani qo‘llash bo‘yicha klinik tajriba	6
Seminar 26/2	Xavfli arterial gipertenziya (XAG). Rezistent gipertoniya. Tuzga sezgir gipertoniya. Turg’un gipertenziyani tashxislash va davolash. Ko‘p komponentli antigipertenziv terapiyani qo‘llash bo‘yicha klinik tajriba	4

Seminar 27/1	Gipertonik krizlar klinikasi, tashxislash. Gipertonik krizlarni bartaraf qilish. Gipertonik krizlarda shoshilinch tibbiy yordam asoslari	6
Seminar 27/2	Simptomatik arterial gipertenziyalar (buyrak va qon-tomir kasalliklarida) etiopatogenezi, klinikasi, tashxislash va davolash	4
Seminar 28/1	Simptomatik arterial gipertenziyalar (endokrin, gemodinamik, markaziy, yatrogen) klinikasi, tashxislash va ularni davolash.	6
Seminar 28/2	Simptomatik arterial gipertenziyalar (endokrin, gemodinamik, markaziy, yatrogen) klinikasi, tashxislash va ularni davolash.	4
Seminar 29/1	Aterosklerozning etiopatogenezigiga zamonaviy qarashlar. Aterosklerozning patomorfologiyasi. Tasnifi. Lipidlar almashinuvi. Dislipidemiya xaqida tushuncha, dislipidemiya turlari	6
Seminar 29/2	Ateroskleroz klinikasi, laborator va asbobiy tashxislash tamoyillari. Lipidologiya. Lipitenziya diagnostikasi.	4
Seminar 30/1	Aterosklerozni davolashga yangicha yondashuv. Dislipidemiyani medikomentoz va nomedikomentoz davolash. Multifokal aterosklerozni davolash.	6
Seminar 30/2	Aterosklerozni davolashga yangicha yondashuv. Aterosklerozni xirurgik va intervension davolash. Buyrak va mezenterial arteriyalar angioplastikasi va stentlash amaliyoti. Aterosklerozni nomedikamentoz davolash va profilaktika	4

4. Mustaqil ta'lim

3-jadval

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	soat
1	Kasalliklarning xalqaro tasnifi. Kengaygan QRS kompleksli taxikardiyalar differentsial diagnostikasi	10
2	Kardiologiya sohasida Respublikamizda olib borilayotgan ishlar, ularning chet ellardagi shu sohadagi qilinayotgan ishlardan farqi va o'xshashligi.	10
3	Bo'lmachalar fibrillyatsiyasini davolashda oxirgi rekomendatsiyalar (VNOK, YeAK, AAK). Homiladorlarda yurak qon- tomir kasalliklarni davolash tamoillari (VNOK tavsiyasi	10
4	VNOK bo'yicha kardiologik bemorlarni davolash terapiyalarini samaradorligini baxolash. Yurak qon tomir tizimi kasalliklarini davolashda O'zbekiston Respublikasidagi mahalliy sihatgohlarning ahamiyati.	10
5	Gipertonik (distsirkulyator) entsefalopatiya To'satdan koronar o'lim. Xavf stratifikatsiyasi va profilaktikasi	10
6	Kateterli ablyatsiyani taxiaritmiyalarni davolashda afzalliklari. Kardiologiyada yurak ritmining turbulenti va variabelligi	10
7	VNOK bo'yicha xolter monitorlash metodikasini o'tkazish bo'yicha tavsiyalar Yurak qon - tomir kasalliklarini birlamchi va ikkilamchi profilaktikasida dori vositalarini samaradorligi va xavfsizligi. (VNOK tavsiyasi).	10
8	Taxikardiyalarni davolashda kateterli ablyatsiyaning zamonaviy imkoniyatlari	10

9	Arterial gipertenziyada giperfiltratsiya: rivojlanish mexanizmi, tashxislash usullari va davolash	10
10	Renin-angiotenzin-aldosteron tizimini kombinirlangan blokadasi: AAFI va angiotenzina II retseptorlari blokatorlarini birga qo'llanishi samaradorligi.	10
11	Yomon sifatli AG va simptomatik AG larni qiyosiy tashxislash. Davoga rezistent bo'lgan AG va ularni davolash tamoyillari	10
12	Gipertoniya kasalligi bilan og'riqan bemorlarda chap va o'ng qorinchalarni diastolik disfunktsiyasi va ularni davolash tamoillari	10
13	Gipertonik (distsirkulyator) entsefalopatiya. Tashxislash va davolash tamoillari.	10
14	Arterial gipertenziyada giperfiltratsiya	10
15	Tamaki chekishning yurak-qon tomir kasalliklari rivojlanishidagi o'rni	10
	Klinik kardiologiyadan Jami	150 soat

Modul bo'yicha kurs ishi.

Fan bo'yicha kurs ishi namunaviy o'quv rejada ko'zda tutilmagan.

5. Magistrlik ilmiy tadqiqot ishi

Magistrlik ilmiy tadqiqot ishi moderator va trener rahbarligi ostida TTA Ko'p tarmoqli klinikasi kardiologik bulimlarda, shuningdek, reanimatsiya va shoshilinch yordam bulimlarida, TTA Ko'p tarmoqli klinikasining endovaskulyar xirurgiya bulimida, statsionarlarning yordamchi diagnostik bulimlari (kabinetlari)da, konsultativ poliklinikalarda, Respublika ixtisoslashtirilgan kardiologiya ilmiy amaliy markazida zaruriy davolash va diagnostik manipulyatsiyalar va muolajalarni bajarish, tibbiy xujjatlarni to'ldirish bilan birgalikda olib boriladi. Amaliy ko'nikmalarning bir kismi navbatchilik vaqtida egallanadi.

Klinik kardiologiya moduli bo'yicha TEMATIK ROTATSIYALAR

Tematik rotatsiya

“Statsionar”. Kardiologiya bo'limi.

TTA Ko'p tarmoqli klinikasi kardiologiya bo'limida va RIKIATM bulimlarida olib boriladi.

Rotatsiyaning maqsadi va vazifalari: kardiologik bemorlarni yuqori malakali ravishda olib borish ko'nikmalarini egallash; magistratura talabasini tibbiy xujjatlar bilan ishlash, kasallik tarixidan ko'chirma, statistik kartani to'ldirish bilan tanishtirish; magistratura talabasi tomonidan kuratsiya qilinayotgan bemorlarda davolash-diagnostik muolajalarni egallash; magistratura talabasini kardiologik bemorlarni kuratsiya qilish printsiplari, zaruriy dori vositalari to'plami va xajmini aniqlash bilan tanishtirish.

Rotatsiyadagi zaruriy ko'nikmalar:

-qayta kelib tushgan bemorlar kasallik tarixini to'ldirish, davo-diagnostik muolajalarni tulik xajmda o'tkazish

-kliniko-laborator tekshiruvlar natijasi interpretatsiyasi

- dinamikada bemorlar kuratsiyasi (tibbiy dokumentatsiyasini oborish vadavolash-diagnostik chora tadbirlarni oborish bilan birgalikda)
- Biokimyoviy tekshirular natijasini interpretatsiyasi
- Maxsus tekshiruv usullari interpretatsiyasi
- Sutkalik monitorlash natijalari interpretatsiyasi
- EKG tekshiruv natijalari interpretatsiyasi

6. “Kardiologiya” magistratura yo‘nalishi bo‘yicha o‘quv jarayoni uchun zarur majburiy ko‘nikmalar ro‘yxati.

№	Amaliy ko‘nikmalar
1.	Kasalxonaga kelib tushgan bemorni kasallik tarixini to‘ldirish, zarur tekshiruv va davo muolajalarini rejasini tuzish
2.	Statsionarda bemorlar kuratsiyasini, ularni dinamikada kuzatuv, davo-tekshiruv muolajalarini bajarish, tibbiy xujjatlarni tuldirish, klinik, yakuniy tashxisni aniklash, chikaruv epikrizini tuldirish.
3.	Bemor va uning yaqin qarindoshlari bilan uning kasalligini medikomentoz va nomedikamentoz davolash, profilaktikasi va reabilitatsiyasi to‘g‘risida tushuntirish ishlarini olib borish.
4.	Laborator - biokimyoviy, asbobiy va klinik tekshiruvlar natijasi interpretatsiyasi
5.	SHoshilinch kardiologik xolatlarda ekspress usullarini qo‘llagan xolda bemorlarni laboratoriya tekshiruvidan o‘tkazish
6.	EKG olish turli usullarini bilish, yuklamali sinamalar, bajarish
7.	Yurak ritmi buzilishining spetsifik belgilarini aniqlash, qiyosiy tashxis qo‘yish uchun testlarni o‘tkazish va ularni izohlash.
8.	Yurak o‘tkazuvchanligi buzilishining spetsifik belgilarini aniqlash, qiyosiy tashxis qo‘yish uchun testlarni o‘tkazish va ularni izohlash.
9.	XMEKGni olish texnikasi va klinik interpretatsiyasi
10.	EKG olish va tekshiruv natijasi intepretatsiyasi
11.	Yuklamali sinamalar (VEM, tredmil va 6 daqiqalik yurish testi) texnikasi va natijalari interpritatsiyasi.
12.	Giperventilatsiya sinamasini texnikasi va klinik interpretatsiyasi
13.	Dorili (dipiridomol, atropin) sinamalar utkazish texnikasi va klinik interpretatsiyasi
14.	Transtorakal ExoKG olish texnikasi. Yurak Exo-KG si me’yoriy ko‘rsatgichlari, bo‘shliqlar gipertrofiyasi belgilari interpretatsiyasi
15.	Yurak klapanlarining holatini exokardiografik aniqlash
16.	Qizilo‘ngach orqali ExoKG va Stress- ExoKG olish texnikasi. Ularni o‘tkazishga ko‘rsatma va qarshi kursatma
17.	GK va YuIK da ExoKG belgilari , o‘tkazish tartibi va natijalar interpretatsiyasi
18.	Yurak qopqoqchalari nuqsonlarini to‘g‘ridan-to‘g‘ri va bilvosita ExoKG belgilari xamda qiyosiy taxlil qilish.

19.	Yirik qon tomirlar nuqsonlarini to'g'ridan-to'g'ri va bilvosita ExoKG belgilari xamda qiyosiy taxlil qilish.
20.	Tug'ma yurak nuqsonlarining ExoKG va Doppler-KG belgilari va interpretatsiyasi.
21.	ExoKG da va Doppler-KGda o'pka gipertenziyasini aniqlash va interpretatsiyasi.
22.	Miokardit, perikardit va kardiomiopatiyaning asosiy ExoKG belgilarini aniqlash.
23.	Ichki a'zolarni asbobiy tekshiruvlari interpretatsiyasi
24.	Radiologik tekshirishga ko'rsatma va karshi kshrsatmalarni aniqlash, ushbu amaliyot o'tkazishga tayyorgarlik ko'rish bo'yicha tavsiyalar berish
25.	Rentgen-radiologik, koronarografiya tekshiruvlarida katnashish va natijalar interpretatsiyasi
26.	Radiologik tekshiruvlar natijalari bo'yicha inson a'zolarining tasvirini bilish va ularning asosiy anatomik tuzilmalarini ko'rsatish (tomogrammalar, rentgenografiya va boshqalar)
27.	Qon bosimini kun davomida monitoring qilish texnikasi va olingan natijalarni klinik jihatdan sharhlash
28.	Yurak ritmi buzilishlarini bartaraf etish

**7. Fan bo'yicha talabalar bilimni baholash va nazorat qilish me'zonlari
Kardiologiya mutaxassisligi magistrleri bilimni baholashning reyting tizimi
to'g'risida kafedra nizomi**

Ushbu Nizom Toshkent tibbiyot akademiyasida magistrler bilimni baxolashning reyting tizimi tugrisidagi Nizom asosida tayyorlangan

I. Baholash turlari va shakllari

1.1. Magistrning fan bo'yicha o'zlashtirishini baxolash semestr (o'quv yili) davomida muntazam ravishda olib boriladi va quyidagi turlar orkali amalga oshiriladi:

- **joriy baholash (JB)**, baxolashning bu shakli xar bir seminar mashg'ulotlarida amalga oshiriladi va uch xil kurinishda buladi. Xar bir seminarda magistrning faolligi (maks. 100%), uning nazariy bilimi (maks. 100%), test sinovi (maks. 100%). Kursatilgan uchta ball xam moderator uchun jurnalning seminar mashg'ulotlari bo'yicha davomat va o'zlashtirish bandida kayd kilib boriladi.

Seminar oxirida xar bir seminarda magistr to'plagan ballar yigindisining o'rtachasi topilib u JB katakchasiga yoziladi. Xar bir mashgulotda barcha magistrler baholanishi shart.

- **oraliq baholash (OB)**, baxolashning bu shakli fanning ma'lum bir bo'lagi o'tib bo'lingandan so'ng (pulmonologiya, kardiologiya, gastroenterologiya va x.k.) amalga oshiriladi.

U ogzaki so'rov yoki test usulida o'tkazilishi mumkin. Ogzaki so'rov usulida magistrning nazariy bilimlari moderator va dastur direktori yoki kafedra mudiri ishtirokida baxolanadi va unda magistrning muayyan savolga javob berish yoki muammoni echish maxorati va kobiliyati aniklanadi (100%). Test usuli qo'llanilganda esa dasturning shu bo'lagi asosida tuzilgan testlar asosida kafedrada test sinovi o'tkaziladi (100%).

Ushbu sinov natijasi moderator jurnalining seminar mashg'ulotlari bo'yicha davomat

va o'zlashtirish bandidagi OB ni baxolash uchun ajratilgan katakchada qayd kilinadi.

1.2. Magistrning amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirishini baxolash ikki boskichda olib boriladi;

a) trener tomonidan magistrning rotatsiya davomidagi faolligi (100%) va amaliy ko'nikmalarni egallaganligi (100%), xar kuni protokolda (magistrning Lokbukidagi protokolda) baxolanib boradi va xar bir rotatsiyaning oxirida ushbu ikki baxolarning o'rtacha qiymati moderator jurnalining magistrlik amaliyoti kismidagi xar bir rotatsiya uchun ajratilgan JB katakchasida kayd etiladi;

b) xar bir rotatsiyaning oxirida kafedra mudiri, dastur direktori, moderator va trener ishtirokidagi komissiya magistrning rotatsiya davrida egallagan amaliy bilimni (maks. 100 %) va amaliy ko'nikmasini (maks. 100%) baxolaydi. Ushbu baxolarning o'rtachasini magistrlik amaliyoti kismidagi xar bir rotatsiya uchun ajratilgan OB katakchasida qayd etiladi.

- **yakuniy baholash (YaB).** Mutaxassislik fanlari bo'yicha YaB da magistrning bilim, ko'nikma va malakalari xar o'kuv yilining oxirida, shu o'kuv yili davomida o'tilgan dastur asosida tuzilgan testlar yordamida akademiya test markazida o'tkaziladi.

1.3. Muayyan fan bo'yicha magistrning semestr (rotatsiya, yil) davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baxolanadi.

Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi:

№	Baxolash turi		Maksimal ball	Koeffitsient	Saralash bali
1.	Auditoriyadagi seminar mashg'ulotlarni baxolash	JB	30	0,30	16,5
		OB	10	0,1	5,5
2.	Magistrlik amaliyotini baxolash	JB	30	0,30	16,5
		OB	10	0,1	5,5
3.	Yakuniy baxolash		20	0,2	11,0
	JAMI		100	1	55,0

Magistrning bilimni baxolashda quyidagi na'munaviy me'zonlar inobatga olinadi:

Baxo	O'zlashti ball	Magistrning bilim darajasi
A'lo «5»	95,1-100	Javob original, ijodiy yondoshish va qo'shimcha axborot ishlatilishi bilan, topshiriq dastur talablari darajasida bajarilgan. O'quv rejasining tegishli bo'limlari bo'yicha amaliy ko'nikmalar to'liq hajmda, juda yuqori saviyada o'zlashtirilgan. Birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining to'liq hajmda mavjud bo'lishi.
	90,1-95	Javob ijodiy yondoshish va qo'shimcha axborot ishlatilishi bilan, topshiriq dastur talablari darajasida bajarilgan. O'quv rejasining tegishli bo'limlari bo'yicha amaliy ko'nikmalar to'liq hajmda, o'zlashtirilgan. Birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining mavjud.
	86-90	Javob ijodiy yondoshish bilan, topshiriq dastur talablari darajasida bajarilgan. O'quv rejasining tegishli bo'limlari bo'yicha amaliy

		ko'nikmalar to'liq hajmda, o'zlashtirilgan. Birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining mavjud.
Yaxshi «4»	80,1-85,9	Javob yoki bajarilgan topshiriq yaxshi saviyada; amaliy ko'nikmalar to'liq hajmda yaxshi saviyada o'zlashtirilgan, seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik bo'yicha birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining to'liq hajmda mavjudligi.
	75,1-80	Javob yoki bajarilgan topshiriq yaxshi saviyada; amaliy ko'nikmalar yaxshi saviyada o'zlashtirilgan, seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik bo'yicha birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining mavjudligi.
	71-75	Javob yoki bajarilgan topshiriq yaxshi saviyada; amaliy ko'nikmalar yaxshi saviyada o'zlashtirilgan, seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik bo'yicha birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining mavjudligi, lekin biroz kamchiligi bor.
qoniqarli «3»	65,1-70,9	Javob yoki bajarilgan topshiriq o'rtacha saviyada, alohida nuqsonlar bilan. Amaliy ko'nikmalarning bir qismi o'rtacha darajada o'zlashtirilgan, kundalik ish bayonnomalari to'liq emas.
	60,1-65	Javob yoki bajarilgan topshiriq o'rtacha saviyada, xatoliklar bilan. Amaliy ko'nikmalarning bir qismi o'rtacha darajada o'zlashtirilgan, kundalik ish bayonnomalari to'liq emas.
	55-60	Javob yoki bajarilgan topshiriq past saviyada, xatoliklar bilan. Amaliy ko'nikmalarning bir qismi o'rtacha darajada o'zlashtirilgan, kundalik ish bayonnomalari to'liq emas.
qoniqarsiz «2»	0- 54,9	Javob yoki bajarilgan topshiriq talabning minimal darajasidan past va attestatsiya qilinmaydi. Amaliy ko'nikmalarning o'zlashtirishi past saviyada, to'liq bo'lmagan hajmda, birlamchi materiallar va kundalik ish bayonnomalari to'liq hajmda emas, qo'pol nuqsonlar bilan.

1.4. Magistr 55 balldan kam ball to'plagan holda shu mavzuni kayta topshirib ijobiy baxo olishi shart.

1.7. Har bir baxolash turlari (JB, OB, YaB) bo'yicha baxolar 100% (ball) xisobidan aniq me'zonlar asosida qo'yib boriladi, o'rtacha qiymati xisoblanib, tegishli koeffitsientga ko'paytiriladi va ballari aniklanadi.

1.8. Magistrning fan bo'yicha to'plagan umumiy bali xar bir baxolash turlarida to'plangan ballar yig'indisiga teng bo'ladi.

II. Magistr bilimni baholash tartibi

2.1. Magistrning ballarda ifodalangan o'zlashtirishi quyidagicha baxolanadi:

- 86-100 ball – «a'lo»
- 71-85 ball – «yaxshi»
- 55-70 ball – «qoniqarli»

Saralash bali 55 ballni tashkil qiladi.

2.2. JB, OB va YaB turlarida fanni o'zlashtira olmagan (55% dan kam ball tuplagan) yoki uzrli sabab bilan baxolash turlarida ishtirok eta olmagan magistrarga quyidagi tartibda kayta baxolashdan o'tishga ruxsat beriladi:

- koldirilgan va o'zlashtirilmagan seminar mashg'ulot kelgusi darsga qadar gurux o'qituvchisiga qayta topshiriladi. 3 ta seminar mashg'ulot qoldirgan yoki ketma-ket qoldirilgan 2 ta amaliy mashg'ulotni topshirmagan magistr magistratura dekani ruxsati bilan qayta topshiradi. qayta topshirish bali 0,8 koeffitsient bilan aniklanadi;

-tematik rotatsiya buyicha qoldirilgan bitta amaliyot kuni uchun magistr shu haftaning ichida trener, moderator yoki dastur direktori navbatchiligi kunida ular bilan birga qo'shimcha navbatchilikda turib, amaliyot bo'yicha ko'nikmani qayta topshiradi.

-tematik rotatsiyalar bo'yicha ikkita va undan ko'p amaliyot kunini qoldirgan magistr magistratura dekani ruxsati bilan koldirilgan amaliyot kuniga teng ravishda shifoxonada navbatchilikda turadi. Bunda xam qayta topshirish 0,8 koeffitsient bilan aniqlanadi.

-Agar joriy baxolashda to'plangan ballarning o'rtacha qiymati 55%dan kam bulsa, magistr dekanat ruxsati bilan 2 hafta ichida qayta topshiradi. Xuddi shu tarzda magistrga ONni xam 2 hafta muddatda qayta topshirishga ruxsat beriladi va bali koeffitsientsiz kayd etiladi;

-semestr yakunida fan bo'yicha saralash balidan kam ball to'plagan magistrning o'zlashtirishi qoniqarsiz (akademik qarzdor) xisoblanadi. JB, OB va YaB turlarining xar bir boskichida magistr 55%dan ortik ball yig'ishi shart.

-YaBda magistr 55%dan kam ball to'plamasligi kerak.

-akademik qarzdor magistrarga semestr tugaganidan keyin dekan ruxsatnomasi asosida qayta o'zlashtirishi uchun 2 hafta muddat beriladi.

SHu muddat davomida o'zlashtira olmagan magistr belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan magistrlar safidan chetlashtiriladi.

2.3. Magistrning reyting daftarchasida alohida qayd qilinadigan malakaviy amaliyot, ilmiy-pedagogik faoliyat, fan bo'yicha yakuniy Davlat attestatsiyasi va magistrantning ilmiy faoliyati bo'yicha o'zlashtirishi mazkur Nizomning 3.1 - bandiga muvofiq tizimda baholanadi. Magistrlik dissertatsiyasi himoyasi «himoyadan o'tdi», «himoyadan o'tmadi» tizimida baholanadi.

2.4. O'quv rejasida muayyan semestr (ukuv yili)ga belgilangan fanlarning barchasi va magistrlik amaliyotdan saralash balidan yuqori ball to'plagan magistrlar rektorning buyrug'i bilan kursdan kursga o'tkaziladi.

III. Reyting natijalarini qayd qilish tartibi

3.1. «Yakuniy nazorat» bilan tugallanadigan fanlardan magistrnlarning fan bo'yicha o'zlashtirish qaydnomasi (JN, ON ballari) kafedra mudiri imzosi bilan 2 nusxada tayyorlanib, 1 - nusxasi magistratura dekanatiga, 2 - nusxasi test markaziga topshiriladi (shakli 2-ilovada keltirilgan). Test nazorati natijalari 2 nusxada chikarilib, test markazi raxbari imzosi bilan 1 nusxasi kafedraga, 2 nusxasi kafedradan olingan o'zlashtirish kaydnomasi bilan birgalikda dekanatga topshiriladi.

3.2. Magistrning fan bo'yicha baxolash turlarida to'plangan ballari reyting kaydnomasiga butun sonlar bilan kayd kilinadi. Reyting daftarchasining «O'quv rejasida ajratilgan soat» ustuniga fanga ajratilgan umumiy o'quv yuklama soatlari, to'plangan ball ustuniga magistrning mazkur Nizomning 3.1.-bandiga muvofik 100 ballik tizimdagi o'zlashtirish bali kuyiladi. «Fandan olingan baxo» ustuniga esa magistrning fandan to'plagan umumiy baliga mos xolda «Alo», «Yaxshi»,

«Qoniqarli» deb yoziladi.

3.3. Magistrning saralash balidan past bulgan o'zlashtirishi «Reyting daftarchasi»da kayd etilmaydi.

4.5. Diplom ilovasi yoki akademik ma'lumotnomani dekanat tomonidan rasmiylashtirishda talabaning fan bo'yicha to'plagan reytingi quyidagicha aniklanadi.

Magistrni fan buyicha attestatsiyadano'tkazish tartibi

Seminar mashg'ulotlari	JB K=0,30	JB o'rtacha qiymati - (Faollik 78 + Nazariy bilimi 80 + Test 78)/3=78,6%: JB bali - 78,6 * 0,30=23,6 ball
	OB K=0,1	OB o'rtacha qiymati=80%: OB bali - 80*0,1=8ball
Magistrlik amaliyoti	JB K=0,30	JB o'rtacha qiymati =85 JB bali - 85*0,30=25,5 ball
	OB K=0,1	OB urtacha qiymatiq78% OB bali - 78*0,1=7,8 ball
YaB K=0,2		Test 84%*0,2= 16,8 ball
Fandan olingan baxo		JB semin+JB amaliyot+OBsem+OBamaliyot+YaB =23,6+8,0+25,5+7,8+16,8 = 81,7 = 82 ball (yaxshi)

Asosiy adabiyotlar

1. Amaliy elektrokardiografiya. A.Gadaev, A. Razikov, M. Raximova. Toshkent: Turon zamin ziyo, 2016 y.
2. Bolezni serdtsa po Braunval'ьdu. Rukovodstvo po serdechno-sosudistoy meditsine 1-4 tom. Moskva Rid Elsiver 2010- 2015 gg.
3. Dilatatsionnaya kardiomiopatiya. Kurbanov R.D., Abdullaev T.A., Tashkent 2013 g. Ichki kasalliklar. Gadaev A.G., Toshkent, Turon Zamin ziyo, 2014 y.
4. Kardiologiya v tablitsax i sxemax pod red. M. Frida i S. Grayms. M.:Praktika, pereizdano v 2010 g.
5. Klinik kardiologiya. Kurbanov R.D., Toshkent, 2010 y.
6. Rukovodstvo po elektrokardiografii. Orlov V.N., M.: 2015 g.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Aritmii serdtsa. Osnovy elektrofiziologii, diagnostika, lechenie i sovremennye rekomendatsii. Pod redaktsiey akad. V.S. Moiseeva, M.: GEOTAR-Media, 2009 g.
2. Aritmii serdtsa. Terapevticheskie i xirurgicheskie aspekty: rukovodstvo/ Lyusov V.A. M.: GEOTAR-Media, 2009 g.
3. Vnutrennie bolezni, tom 1-3 Muxin N.A. M.: GEOTAR- Media,2009g.
4. Detskaya kardiologiya. Mutaфьyan O.A. M.: GEOTAR-Media, 2009.
5. Diagnostika bolezney vnutrennix organov. Okorokov A.N. Vse toma. 2005.
6. Diagnosticheskiy spravochnik kardiologa. Izdatel'ьstvo «AST», Gitun. T.V. Moskva, 2007 g.
7. Jeludochkovыe narusheniya ritma serdtsa. Kurbanov R.D.Tashkent, 2012 g.
8. Infarkt miokarda. – 2-e izd., pererab i dop. / S.S. Yakushin, N.N. Nikulina, S.V. Seleznev. – M.: GEOTAR-Media, 2018. – 240s.: il.

9. Kardiologiya v tablitsax i sxemax pod red. Frida M. i Grayms S. Moskva. Praktika, 2001g.
10. Kardiologiya. Kratkiy spravochnik. Krouford M., SHrivatson K. Izdatel'stvo "Piter", 2006 g.
11. Klinicheskaya kardiologiya. SHlant R.K. i soavtory. M.-SPb: BINOM-Nevskiy dialekt, 2010g.
12. Klinicheskaya elektrokardiografiya naglyadnyy podxod: per.s angl./ A. L. Goldberger. –M.: GEOTAR-Media, 2009g.
13. Klinicheskaya elektrokardiografiya: per.s angl./ Franklin TSimmerman. –2-e izdanie , Binom, Moskva, 2011g.
14. Medikamentoznoe lechenie narusheniy ritma serdtsa Pod red. V.A. Sulimova, M.: GEOTAR-Media, 2011g.
15. Neotlojnaya kardiologiya. Ruksin V.V. SPb: Nevskiy Dialekt, 2001g.
16. Rentgenovskaya kompyuternaya multispiral'naya tomografiya serdtsa Sergeev V.A., M.: GEOTAR-Media, 2009.
17. Rukovodstvo po kardiologii v 4-x tomakh /pod red. Ye.N.CHazova – M.:Meditsina, 2005 g.
18. Rukovodstvo po kardiologii: V 4-x t. / pod red. Ye.I.CHazova. - M., 2014.
19. Rukovodstvo po narusheniyam ritma serdtsa Pod red. Ye.I. CHazova, S.P. Golitsyna. M.: GEOTAR-Media, 2010.
20. Rukovodstvo po narusheniyam ritma serdtsa Pod red. Ye.I. CHazova, S.P. Golitsyna., M.: GEOTAR-Media, 2010 g.
21. Rukovodstvo po neishemicheskoy kardiologii Pod red.N.A. SHostak M.: GEOTAR-Media, 2009 g.
22. Spravochnik Xarrisona po vnutrennim boleznyam. Perevod s angliyskogo. Sankt-Peterburg, pereizdano v 2012g.
23. Funktsional'naya diagnostika serdechno-sosudistyx zabolevaniy. Pod redaktsiey Yu.N. Belenkova, S.K. Ternovoy, M: GEOTAR-Media, 2007.
24. Exokardiografiya. Prakticheskoe rukovodstvo, perevod s angliyskogo. Elisdeyr Rayding. Moskva, Izdatel'stvo «MedPress-inform», 2012.
25. Exokardiografiya. Prakticheskoe rukovodstvo. Elisdeyr Rayding, perevod s angliyskogo. Moskva, Izdatel'stvo «Med Press-inform», 2012 g.
26. Braunwald's heart disease a text book of cardiovascular medicine 1-4 parts/ Sauders elsevier 2010/Heart disease in infant, children and adolescents / Emanuilidis – 5thed/ Vol 1, 2.
27. Heart disease in infant, children and adolescents / Emanuilidis – 5thed/ Vol 1, 2.
28. Handbook of Antihypertensive Therapy Mark C. Houston 2011
29. Control of Cardiac Rhythm E.M. VaughanWilliams2009
30. Marriott's Practical Electrocardiography Galen S. Wagner 2000
31. Heart Disease in Primary Care ed. Michael L. Hess 2010

Internet saytlari

www.journal.ahleague.ru
www.elibrary.ru
www.mediasfera.ru

www.consilium-medicum.com
www.vestar.ru
www.cardio-journal.ru

www.cardio.med.ru

www.gipertonik.ru

<http://www.cardiosource.com>

<http://www.medscape.com/Home/Topics/cardiology/cardiology.html>

www.escardio.org

<http://www.acc.org/>

[http:// www. americanheart. org/](http://www.americanheart.org/)

<http://www.med.umich.edu/lrc/cardiax/cardiaxnew/cardiax.html> -